

LLOYD, Nick (2016). *Forgotten places. Barcelona and the Spanish Civil War.*

Barcelona: Nick Lloyd, 392 pp.

David González Vázquez

Investigador. DIDPATRI.

Universitat de Barcelona

✉ david.glez81@gmail.com

Forgotten places, Barcelona and the Spanish Civil War és un llibre que, editat pel mateix autor, presenta un recull de la pràctica totalitat d'espais que la ciutat de Barcelona té al voltant de la seva història de la Guerra Civil, així com de les històries viscudes a cadascun d'ells.

Geògraf de formació, podem considerar l'anglès Nick Lloyd com a català d'adopció, doncs porta gairebé tres dècades residint a Barcelona, on a partir de l'any 2009, fruit d'un llarg procés de recerca bibliogràfica i treball sobre el terreny, comença a ofertar rutes de la Guerra Civil pel centre de la ciutat. Amb el nom de *Barcelona and the Spanish Civil War*, la seva és una ruta que pot ser catalogada com un producte de turisme cultural per al visitant estranger, ja que les rutes són en anglès i els gruix dels visitants foranis, però no hi cap mena de dubte que l'itinerari dissenyat i el rigor en la presentació dels espais i la història relacionada amb els mateixos fa que estem parlant d'un producte de referència també per als locals. La ruta ha anat creixent i consolidant-se fins al punt de convertir-se en l'activitat de màxima referència a la ciutat segons el portal turístic Tryp Advisor. Paral·lelament al desenvolupament de la pròpia ruta s'ha donat el procés de creació del llibre. Després d'una primera edició apareguda a finals de l'any 2015, ampliada i revisada en aquesta segona edició, *Forgotten Places, Barcelona and the Spanish Civil War* bé pot representar, de facto, la guia literària de la pròpia ruta.

L'obra es divideix en dues parts clarament diferenciades. Una primera part destinada a la història, on el lector no expert pot trobar tota la informació necessària per a

ubicar-se sobre el terreny, i una segona dedicada exclusivament als espais, tant a nivell físic com també en alguns casos a nivell de narrativa històrica.

La primera part disposa un recorregut històric que comença amb el bagatge acumulat per la ciutat de Barcelona com a referent de lluites polítiques i socials, de manera que el lector pot reconèixer la «Rosa de Foc» i els seus episodis més significatius, com la setmana tràgica o l'època del pistolisme. A partir d'aquí els fets es presenten de forma relativament cronològica fins a l'esclat de la Guerra i el desenvolupament de la mateixa. En aquest punt l'ordre cronològic perd transcendència i s'exposen aquells elements més característics de la Guerra Civil en relació a la ciutat: anarquistes al poder, fets de Maig del 37, bombardejos, protagonisme de les dones, etc.

Però és gràcies a la segona part del llibre, *Sites in Barcelona*, que podem catalogar-lo com una obra de referència per a tothom que vulgui conèixer la història de la Guerra Civil a la ciutat. Està estructurada en 14 capítols dedicats a diferents àrees geogràfiques de Barcelona. A partir d'aquesta divisió, el lector, o la persona que faci servir el llibre com a guia, disposarà al seu abast de la informació històrica dels espais inclosos dins cada apartat, ajudat, al mateix temps, per tres mapes genèrics (dos del centre i un de la ciutat al complet) on estan ubicats els espais més representatius. El gòtic (capítol 1) és el barri que arrenca aquesta segona part, seguit de la Via Laietana (Capítol 2) amb els edificis emblemàtics allà ubicats. La Plaça Catalunya (capítol 4) amb la història de la icònica Marina Ginestà (imatge de portada del llibre) o l'edifici històric de la telefònica, el Raval (capítol 6) i el seu bullici proletari, el Paral·lel i el Poble Sec (capítol 7) amb els contrastos entre oci nocturn i fervor revolucionari, o Montjuïc (capítol 10) amb el castell i el cementiri, representen parts rellevants d'una història integral explicada en petites porcions. Aquesta història abasta, com no, aquells barris més perifèrics de la ciutat que també han pogut testimoniar fets històrics de referència.

Forgotten Places, Barcelona and the Spanish Civil War és un llibre a cavall entre els clàssics assajos de recerca i divulgació històrica i les modernes guies alternatives de turisme, doncs ofereix la solvència dels primers i la frescor i espontaneïtat de les segones. Un sistema de lligam entre els espais presentats i els fets històrics allà ocorreguts provoca que el lector no pugui llegir aquest llibre de manera lineal sinó que hagi de moure's constantment entre els seus continguts. Així, espais i història es fusionen donant sentit integral a tota l'obra.

Es tracta d'un llibre necessari degut a la innovació que suposa encarar la difusió de la Guerra Civil espanyola a través del turisme. Tanmateix, la seva lectura apunta reflexions que van més enllà del fet històric i que remetien als debats memorialistes més actuals de la ciutat, com ara el llegat de l'esclavatge escenificat en personatges amb representació monumental com l'Antonio López López o en Joan Güell. En definitiva, Barcelona, icona que inspira de forma romàntica els pensaments revolucionaris d'arreu del món gràcies al seu lligam amb la Guerra Civil espanyola, té amb aquesta obra la seva guia de referència, on els seus «espais oblidats» han sortit de la foscor per il·luminar la memòria de la ciutat.